

Як організувати позааудиторну самостійну роботу студентів

За останні роки суттєво змінилася модель освітнього процесу. Сьогодні здійснюється перехід від навчання, коли студентові передають готові знання, до навчання, коли він здобуває знання сам. Це передбачає організацію аудиторної і позааудиторної самостійної навчальної діяльності студента таким чином, щоб він зміг оволодіти стратегіями навчання, які дозволяють засвоїти систему освітньої діяльності, конструювати особисті знання і взаємодіяти з іншими суб'єктами освітнього процесу.

У навчанні іноземної мови (ІМ) головною метою є розвиток особистості, яка здатна ефективно здійснювати міжкультурне спілкування у всіх його сферах. Оволодіння ІМ на сучасному етапі розвитку освіти передбачає використання освітніх технологій, орієнтованих на *позааудиторну самостійну роботу*, під якою ми, слідом за Н.Ф.Коряковцевою,¹ розуміємо форму організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів без керівництва викладача поза стінами аудиторії.

Питанню організації позааудиторної самостійної роботи тих, хто навчається, не приділялося належної уваги, оскільки опора на пріоритетну роль викладача, який управляє навчальною діяльністю студентів, не викликала необхідності створювати умови для розвитку творчої самостійності, вміння вчитися, приймати на себе відповідальність за результат. Отже, організація позааудиторної самостійної роботи є нагальною проблемою, яка піднімається у цій статті. Нашою *метою* є показати, як ефективно організувати позааудиторну самостійну діяльність студентів-філологів другого року навчання, зробивши її логічним продовженням діяльності студентів в аудиторії під керівництвом викладача.

Навчально-методичні комплекси (НМК) і навчальні посібники з ІМ пропонують завдання для позааудиторної самостійної роботи. Це можуть бути книги для самостійного читання з післятекстовими завданнями або посібники з лексико-граматичними вправами тощо. Це можуть бути робочі зошити, які пропонуються усіма зарубіжними і частиною вітчизняних авторів НМК. Але постає питання, чи слід вважати вправи і завдання, які подаються в робочому зошиті і перевіряються щоразу на аудиторному занятті, самостійною позааудиторною роботою студентів? Домашні вправи є формою здійснення навчально-пізнавальної діяльності студента без

керівництва викладача поза стінами аудиторії. Проте ми вважаємо, що варто звернути увагу на обсяг самої роботи.

На другому курсі мовного вузу на мовленнєву підготовку студента відводиться шість навчальних модулів. У межах кожного виділяються години на аудиторну роботу (АР), позааудиторну самостійну роботу (ПСР) і модульну контрольну роботу (МКР). При оцінюванні роботи студентів виставляються бали, причому їх кількість за АР і ПСР є однаковою – по 10 балів².

Отже, ми вважаємо, що виставлення такої кількості балів лише за те, що студент виконує домашні завдання (2-3 вправи), є неправильним. Очевидно, необхідно виконувати більшу за обсягом самостійну роботу, яка, з одного боку, була б логічним продовженням того, що вивчалось в аудиторії протягом модуля, сприяла розширенню знань студентів, подальшому розвитку їхньої іншомовної комунікативної компетенції (ІКК), а з іншого боку – допомагала формувати у студентів навчальну (стратегічну) компетенцію. Остання, у свою чергу, є дуже важливою, оскільки передбачає здатність і готовність до свідомого самостійного керування власною навчальною діяльністю: від моменту постановки цілі до самоконтролю і самооцінки результату її досягнення. Отже, йдеться про певний рівень самостійності особистості, який визначається за чотирма основними показниками – здатності до поступового планування, моделювання, програмування та оцінювання власної навчальної діяльності³. Таким чином, виконання ПСР студентами служить не тільки для формування їхньої іншомовної комунікативної компетенції, яка включає мовну, мовленнєву і соціокультурну, але також і навчальної компетенції студентів, яка передбачає володіння ними стратегіями постановки цілей, рефлексивної самооцінки, здатності до самостійного керування власною навчальною діяльністю тощо.

Для реалізації ПСР створюються спеціальні посібники. Так, для студентів-філологів другого курсу мовного вузу створено навчальний посібник *“YOU ARE WELCOME TO BE SELF-TAUGHT”* авторів А.Й.Гордєєвої, І.А.Морякіної, М.Г.Сивкової.⁴ Авторами враховані вимоги типової програми з англійської мови для мовних вищих навчальних закладів.⁵ Посібник містить 6 розділів: *“Choos-*

¹ Коряковцева Н. Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык: Пособие для учителей. – М.: АРКТИ, 2002. – 176 с.

² Нормативно-методичні матеріали кредитно-модульної системи організації навчального процесу в Київському національному лінгвістичному університеті в 2007 / 2008 н.р. / Соловей М.І., Шутков О.Г., Максименко А.П. – К.: Ленвіт, 2007. – 88 с.

³ Моранова В. И. Индивидуальный стиль саморегуляции: феномен, структура и функции произвольной активности человека. – М.: Наука, 2001. – 119 с.

⁴ Gordyeyeva A., Moriakina I., Syvkova M. You are welcome to be self-taught: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2008. – 159 с.

⁵ Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект / Колектив авт.: С.Ю.Ніколаєва, М.І.Соловей (керівники), Ю.В.Головач та ін.; Київ. держ. лінгв. ун-т та ін. – К.: Видавництво «Нова книга», 2001. – 245 с.

ing a Career”, “A Question of Health”, “Leisure and Sports”, “Countries and Cities”, “On the Move”, “Theatre”. У кожному з них у відповідних підрозділах подано вправи, спрямовані на формування ІКК студентів.

Структура навчального посібника для ПСР, а також дані його апробації упродовж двох років дозволили нам виділити етапи організації ПСР студентів, які представлені в Таблиці 1.

Прокоментуємо таблицю докладніше. ПСР студентів починається з **підготовчого етапу**, в аудиторії, коли викладач пропонує їм ознайомитися із структурою відповідного розділу навчального посібника. Студенти усвідомлюють, що останній складається з чотирьох підрозділів: *Lead-in, Reading Comprehension, Language Focus, Writing*, кожен з яких спрямований на формування і розвиток певних компетенцій.

Викладач пояснює, що на початку роботи студентам необхідно виконати завдання підрозділу *Lead-in*, і пробує з'ясувати його мету. Студентам легко здогадатися, що це завдання вводить у певну проблему, спонукає налаштуватися на подальшу роботу. Наведемо приклад такого завдання з першого розділу запропонованого навчального посібника.

1. Match the lines to make quotations about education. Put down the one you like most of all. Write two-three sentences to explain your choice.

1. “It is possible to store the mind with a million facts ...	a. ... one-fourth preparation and three-fourth theatre.” Gail Godwin.
2. “Good teaching is ...	b. ... than the blood of the martyr.” Mohammed.
3. “In an effective classroom students should not only know what they are doing,	c. It must be education that does it.” Alexander Dumas.
4. “Live as if you were to die tomorrow.	d. ... that will follow its owner everywhere.” Chinese Proverb.
5. “Learning is a treasure ...	e. ... they should also know why and how.” Harry Wong.
6. “Genius without education is ...	f. Learn as if you were to live forever.” Gandhi.
7. “How is it that little children are so intelligent and men so stupid?”	g. ... like silver in the mine.” Benjamin Franklin
8. “The ink of the scholar is more sacred ...	h. ... and still be entirely uneducated.” Alec Bourne.
9. “I am always ready to learn ...	i. ... old, whether at twenty or eighty.” Henry Ford.
10. “Anyone who stops learning is ...	j. ... although I do not always like being taught.” Winston Churchill.

Таблиця 1

Методика організації позааудиторної самостійної роботи студентів

Етапи проведення ПСР	Мета викладача / студентів	Навчальна діяльність студентів	Вид роботи
I. Підготовчий етап	1. Ознайомити з навчальним матеріалом, забезпечити усвідомлення студентами структури його організації. (Викладач.) 2. Усвідомити структуру організації навчального матеріалу, визначити джерела пошуку необхідної інформації для його виконання. (Студенти.)	1. Визначення мети вправ під керівництвом викладача. 2. Постановка цілей, складання плану виконання ПСР. Проектування кінцевого результату. Вибір індивідуальних форм і прийомів виконання роботи.	AP ПСР
II. Основний етап	1. Виконати вправи, запропоновані у підрозділах <i>Lead-in, Reading Comprehension, Language Focus</i> . (Студенти.) 2. Виконати вправи, запропоновані у підрозділі <i>Writing</i> . (Студенти.)	1. Підготовка навчального матеріалу ПСР. Проведення аналогії між подібними вправами, які виконувалися в аудиторії. Здійснення пошуку відповідних правил, значення лексичних одиниць, зразків мовлення тощо. 2. Створення власного мовленнєвого продукту відповідно до умов, заданих ситуацією. Здійснення пошуку додаткового матеріалу для підготовки до обговорення проблемного питання, підготовка плану для його презентації.	ПСР ПСР
III. Підсумковий етап	Здійснити самоконтроль виконаних вправ. (Студенти.)	Перевірка правильності виконання вправ. Підготовка усної презентації з використанням плану. Самооцінка власної навчальної діяльності.	ПСР
IV. Етап зворотного зв'язку	1. Здійснити контроль за виконанням вправ, запропонованих у секціях <i>Lead-in, Reading Comprehension, Language Focus</i> . (Студенти і викладач.) 2. Провести презентацію проблемних питань, організувати їх обговорення. (Студенти.) 3. Провести роботу над зробленими помилками. (Викладач і студенти.)	1. Порівняння результатів виконаної роботи у групах під керівництвом лідерів. 2. Презентація проблемного питання з використанням плану. Обговорення представленої інформації. 3. Виконання роботи над помилками під керівництвом викладача. Усвідомлення зроблених помилок.	AP AP

Продовжуючи ознайомлення з матеріалом для ПСР, викладач звертає увагу студентів на підрозділ *Reading Comprehension*. Студенти мають прочитати уривок з автентичного художнього твору, а також інформацію про його автора. Викладач просить студентів переглянути післятекстові завдання і підкреслює, що їх виконання потребує, наприклад, уміння самостійно знайти значення лексичних одиниць з опорою на контекст або перефразувати їх; передати діалог героїв твору непрямою мовою; відповісти на запитання, здійснивши пошук необхідної інформації, тощо. Під керівництвом викладача студенти намагаються визначити мету запропонованих вправ. Нижче пропонується уривок автентичного твору, а також деякі післятекстові завдання.

2. Read the extract from “Winter Hunger” by Cliff Schimmels and pay special attention to Vince’s behaviour at the interview.

WINTER HUNGER

The year 1957 didn’t find Vince Benalli lying around. For him, it was the year when goals turned to dreams and dreams turned to decisions and decisions took root and grew. He graduated from college. Since he was the first of his clan to achieve that destination, the event carried special meaning and responsibility. He represented the whole family. He was going to stand for something. He illustrated the great American dream.

College had been good for Vince. He really hadn’t chosen Northwestern State Teachers College. When you grew up in the rural towns, the son of a gypsum miner or a wheat farmer, your choice was to go to college or to go to the City and try to get on with the fire department. And if you chose college, you went to the one nearest you where you mingled with other kids from small towns who had gone to the same high schools and who now plunged into the same activities and purposes. And if you were average or athletic or both, you stretched your vision as far as the elastic of dreams would allow and prepared for life as a teacher and a coach.

For Vince, graduation came as a paradox, an anticlimax, a little piece of hazy reality wedged into the wholeness of real life. He hadn’t planned for it to be that way. He had actually planned to save up for the event, to conserve both senses and emotions so he could celebrate the achievement as something consequential, bigger than anything which had ever happened to him before, and then to celebrate with all his consciousness on full speed.

At college Vince had majored in English and he had played basketball; and he was good at both. The same feistiness and determination which made him the smallest all-conference player also made him a tenacious student of literature. He liked basketball – it was the game of the young. He loved literature – it was the game of life.

And he used that thought to give himself youthful assurance when he drove into Wheatheart that spring afternoon of 1957, just two weeks after graduation. “They need a basketball coach, and I think maybe an English teacher,” his college coach had said. “I’ve recommended you. Why don’t you go down and check it out? That’s a good little community. I think you can handle it.”

But now when he headed his college-worn car up Main Street to the high school, he wasn’t sure...

The high school, sitting on top of the hill at the end of Main Street, spoke of community. The school was the heart of Wheatheart and gave the town a sense of pride and direction. Here teachers and coaches – the two were often synonymous – would be more than mere public servants relegated to anonymity. They would be known, integral agents in civic affairs and town distinction. Never mind the chuckholes in the streets or the peeling paint on the highway side of the drugstore, or the height of the weeds in the vacant lots, or the fire truck which never starts? How did the ball team do? “That’s well, eh? We sure have a great little town, don’t we?”

3. Paraphrase the following statements from the text and explain the ideas behind them.

1) He illustrated the great American dream.	4) At college Vince had majored in English.
2) You stretched your vision as far as the elastic of dreams would allow.	5) Vince was a tenacious student of literature.
3) For Vince, graduation came as a paradox, an anticlimax.	6) Teachers and coaches – the two were often synonymous.

4. Render the conversation which took place between Vince Benalli and Mr. Casteel in indirect speech writing up to 10 sentences.

Продовжуючи роботу на першому етапі, студенти переходять до аналізу вправ підрозділу *Language Focus*, які спрямовані на формування граматичної і лексичної компетенцій у читанні та письмі. Під керівництвом викладача студенти усвідомлюють, що увага приділяється розширенню їхнього словникового запасу, подальшій роботі з граматичними структурами. Викладач коментує, що для узагальнення і перевірки рівня володіння лексичним і граматичним матеріалом пропонуються вправи для перекладу з української мови на англійську. Це короткі ситуації або невеликі тексти. Наведемо приклади вправ цього підрозділу.

5. If you read the text below filling in the blanks with the correct word from the box, you’ll find the reasons why many students have difficulty in finding time for the activities which they would like to do. Choose and put down those you consider to be urgent.

programme	inspiration	students	routine	topic
motivation	work	time-table	workers	subject

Many (1) muddle along, doing a bit of this (2) or that, as the mood takes them, or letting their set work pile up until the last possible moment.

No doubt some temperaments take much more kindly to a regular (3) than others. There are many who shy away from the self-regimentation of a weekly (4), and dislike being tied down to a definite (5) of work. Many able students claim that they work in cycles. When they become interested in a (6) they work on it intensively for three or four days at a time. On other days they avoid work completely. It has to be confessed that we don’t fully understand the complexities of the (7) to work. Most people over 25 years of age have become conditioned to a work routine, and the majority of really productive (8) set aside regular hours for the more important aspects of their work. The ‘tough-minded’ school of workers is usually very contemptuous of the idea that good (9) can only be done spontaneously, under the influence of (10).

6. Your boss is going to make a presentation at an international conference. He gives you his speech in the Ukrainian language and asks to render it into English. Write a report for your boss.

СПІВРОБІТНИКИ, ПРО ЯКИХ МРІЮТЬ БОСИ

Успішне просування кар’єрною драбиною залежить від особистих якостей людини, а також обумовлюється попитом на певні професійні навички на ринку праці. Департамент праці США склав список навичок, що найбільше цінуються сучасними роботодавцями.

Перше місце в цьому списку надається здібності робітника ефективно вирішувати проблеми. Вміння розпізнати проблему, дослідити її та приймати відповідальні рішення високо цінуються у сфері державної служби, бізнесу, медицини та інженерно-конструкторській царині.

Друге місце посідають професійно-технічні навички, зокрема вміння встановити, протестувати й полагодити електронні пристрої, що є вкрай важливим для телекомунікаційної індустрії і транспорту.

На третій сходинці опинився талант спілкування з людьми, адже успіх організацій часто залежить від робочої атмосфери в колективі і характеру взаємин, що складаються між співробітниками організації та її клієнтами.

Наступними в запропонованій ієрархії є навички програмування. Розуміння можливостей комп'ютерів та вміння їх використовувати значно збільшують шанси отримати бажану посаду.

Важлива роль відводиться педагогічним навичкам працівника. Нескінченний потік інформації збільшує потребу у кваліфікованих викладачах та інструкторах, зокрема у сферах освіти, соціальних послуг і менеджменту.

В умовах глобальної економічної і політичної інтеграції невід'ємним елементом професійної підготовки сучасного працівника є володіння іноземними мовами. Прогнозується зріст популярності таких мов як російська, японська, китайська і німецька.

Завершують реєстр управлінські навички, зокрема управління персоналом, матеріальними і фінансовими ресурсами, розуміння потреб споживачів та вміння обернути такі знання на прибуток.

Вправи підрозділу *Writing* спонукають студентів висловити власну думку з приводу поданих проблемних питань або здійснити пошук додаткової інформації з певної проблеми і підготувати план її майбутньої презентації. Викладач наголошує на тому, що вправи цього підрозділу відрізняються від тих, що пропонувалися раніше, і просить студентів пояснити різницю. Це спонукає студентів усвідомити, що вправи попередніх підрозділів були частково керованими, репродуктивними, оскільки вони хоч і виконувалися самостійно, власний мовленнєвий продукт не створювався.

Вибір проблемного питання і підготовка до його обговорення є продуктивним видом діяльності, який не є керованим і вимагає від студентів самостійного особистісного підходу, застосування індивідуальних стратегій навчання, вибір індивідуальних форм і прийомів виконання роботи. Тобто йдеться про самостійне визначення цілей, складання плану, за яким здійснюватиметься пошук інформації з проблеми, проектування кінцевого результату тощо. Щоб виконати завдання підрозділу *Writing*, студенти змушені приймати самостійні рішення, вибирати свою позицію стосовно проблеми, активно взаємодіяти з навколишнім світом, конструювати і створювати власний мовленнєвий продукт, нести за нього повну відповідальність. Далі пропонуються завдання із описаного підрозділу.

7. You are going to apply for one of the jobs advertised below. Write your CV. Don't forget to highlight proper skills and achievements.

reference Job ID 4PT

Do you enjoy talking to people?

We want applicants with great attention to detail, who are able to make decisions and exercise sound judgment, have the passion to work towards challenging goals and to be a part of a winning team. Show us that you are smart, hard-working and detail-oriented. A Bachelor's Degree is preferred (graduate degrees are a plus) but evidence of achievement (in school, your career or your interests) is a must.

Employees are eligible for full benefits at no cost: medical, dental and vision. For immediate consideration, please send your CV IN TEXT (attachments will not be opened) via e-mail to opportunities@mcmaster.com

Awake Overnight Youth Counselor – Part-Time!

Great position for a college student!

The Community Interventions Program is seeking a part-time (24-hour per week) Awake Overnight Counselor (11:00pm - 7:00am) who is interested in making a significant difference in a young person's life. Provide supervision and support for the youths during their sleeping hours.

JOB REQUIREMENTS: High energy level, superior interpersonal skills and ability to function in a team atmosphere. Must hold a valid driver's license. No experience? We are happy to train. **CONTACT US: JackieRoss@nafi.com**

Work From Home Part-Time For High School Students

Company Information

Aquaricon sells used books purchased by agents in major metropolitan areas.

Job Description

Purchase used books (using our money) at thrift stores and book sales and ship them to buyers daily. We pay for everything, no fee or investment is required. You choose your own schedule. A fun job for people who like books, libraries and/or thrift stores.

Responsibilities

Purchasing, filing, shipping

Job Qualifications

Live within 30 miles of major city center

- Computer, printer & Internet
- Cell phone (not pre-paid)
- Space at home for books
- Car or excellent public transportation
- Not presently employed full-time

Forward CVs to: Carry@aquaricon.com

Are you saving for a vacation?

Or just needs some extra spending money?

Do you have extra time on your hands? Are you a responsible, reliable, and polite person? If you answered yes to the above questions, congratulations, you are what we are looking for! We are a marketing company with many well-known clients who demand in-store point of sale materials to be displayed in their stores.

Job Qualifications

- Must have own reliable transportation.
- Must be 18 years of age or older.
- Must be capable of lifting up to 50 pounds.
- Must have working, regularly checked e-mail account.

Send your CV to: Rob@m2winc.com

8. Investigate one of the following issues looking for some information in books, magazines, newspapers, encyclopaedias or the Internet and write the outline (10-15 points) of your presentation to be delivered in class. Get ready to present your own viewpoint and prepare some arguments to support it. Put down at least 10 questions to be able to involve an audience of 10-12 people into discussion.

- 1) The teacher must live to teach and not teach to live.
- 2) The mediocre teacher tells. The good teacher explains. The superior teacher demonstrates. The great teacher inspires.
- 3) Learning is something students do, not something done to students.
- 4) The roots of education are bitter, but the fruit is sweet.
- 5) The important thing is not what you know but what you can do with what you know.
- 6) Reading is to the mind what exercise is to the body.
- 7) Success in study depends not only on ability and hard work, but also on effective methods of study.
- 8) Knowledge is power.
- 9) Good teaching is one-fourth preparation and three-fourth theatre.
- 10) There are books of which the backs and covers are by far the best parts.

Зауважимо, що ознайомлення із вправами для ПСР починається під керівництвом викладача в аудиторії і закінчується поза стінами аудиторії, коли студенти уже вдома усвідомлюють структуру організації навчального матеріалу відповідного підрозділу ПСР, визначають джерела пошуку необхідної інформації для його виконання. Вони здійснюють вибір індивідуальних форм і прийомів виконання роботи, визначають для себе конкретні цілі, складають план роботи, проектують кінцевий результат.

На **основному етапі** студенти виконують вправи, керуючись власним планом роботи. Спочатку вони працюють над завданнями підрозділів *Lead-in, Reading Comprehension, Language Focus*, керуючись орієнтирами, визначеними на першому етапі (див. Табл.1). Далі студенти здійснюють пошук додаткового матеріалу для обговорення проблемного питання, готують план для його презентації, роблять деякі нотатки для майбутньої дискусії. Вони також виконують інші вправи підрозділу *Writing* відповідно до умов, заданих ситуацією, яка детально описується у завданні. Успішне завершення основного етапу забезпечується здатністю студентів діяти продуктивно, створювати якісний особистісний навчальний продукт, знаходити власні підходи до його підготовки.

На **підсумковому етапі** студенти повинні здійснити самоконтроль за виконанням ПСР. Цей етап є дуже важливим, оскільки самі виконавці ПСР виступають у ролі викладачів і виправляють власні помилки. Крім того, студенти готуються до презентації обраної проблеми, озвучують підготовлені запитання, прогнозують можливі відповіді на них. Майбутні доповідачі намагаються також передбачати питання з боку аудиторії у зв'язку з представленою проблемою, а також підбирають можливі аргументи на захист власної позиції.

Перевірка виконання студентами ПСР здійснюється також і викладачем в аудиторії на етапі **зворотного зв'язку**, робота на якому поділена на три частини. Спочатку проводиться перевірка виконання вправ підрозділів *Lead-in, Reading Comprehension, Language Focus*. Студенти працюють у групах на чолі з лідером, якого призначає викладач або обирають самі учасники. Лідера можна змінювати для перевірки вправ кожного нового підрозділу, що дасть можливість декільком студентам виконувати роль викладача і нести відповідальність за результат виконаної роботи, що, безперечно, є важливим для майбутніх учителів. Завданням лідера є організувати перевірку виконаної роботи і занотувати проблемні питання для подальшого обговорення їх усією групою. Після закінчення цієї роботи проводиться загальне обговорення питань, з приводу яких студенти у групах не дійшли згоди. Ініціаторами такого обговорення виступають лідери груп. Ними є різні студенти, які проводили обговорення у групі, мають нотатки і готові представити точку зору кожного з учасників своєї групи. Викладач стежить, щоб увесь процес обговорення проводився виключно англійською мовою.

Друга частина роботи на етапі зворотного зв'язку присвячена презентації проблемного питання. Студенти по черзі роблять презентацію, ставлять підготовлені ними запитання, залучаючи аудиторію до обговорення. Робота проводиться під наглядом викладача, але не під його керівництвом. Останній повинен зробити все можливе, щоб забезпечити студентам автономність і втручатися в обговорення лише в разі необхідності. Під час дискусії викладач занотовує зроблені студентами помилки, обговорення яких є заключною частиною етапу зворотного зв'язку. Отже, наприкінці роботи студенти повинні знайти відповіді на всі питання з приводу виконаної ПСР і максимально можливо усвідомити зроблені помилки. За необхідності викладач продовжує роботу над помилками на наступних заняттях.

Тексти, які містяться в додатку описаного нами посібника для ПСР, не призначені для обов'язкового опрацювання їх студентами. Проте вони можуть читати ці тексти за бажанням і використовувати для аргументації своєї точки зору з проблем, запропонованих у підрозділі *Writing*.

Таким чином, нами зроблена спроба представити методичку організації ПСР студентів другого курсу мовного вузу. Ця робота проходить у чотири етапи, кожен з яких має свої цілі, передбачає виконання певної навчальної діяльності і проводиться як під керівництвом / наглядом викладача на першому й останньому етапах, так і цілком автономно на решті етапів. У посібник увійшли вправи для формування комунікативної компетенції в письмі, читанні та говорінні. У майбутньому планується випуск нового видання цього навчального посібника, доповненого вправами для формування комунікативної компетенції в аудіюванні.

А.Й. Гордєєва (Київ)